

Szerk. az olvasóhoz

Az emlékezés szubjektív, a történelem pedig állítólag objektív. Az egyéni sorsok azonban a maguk egyéni reflektáltságával mégis tökéletesebben érzékelik meg a történelmet. Hasonlóságuk okán egy rugóra járnak a regény szerkezetével. Ezért könnyebb velük azonosulni (vagy nem) – ahol megrajzolt, konkrét szereplővel esnek meg a történetek, az átélhető, elsajátítható. Különösen érvényes mindez a mögöttünk hagyott század történelmére, amely – mert azt készítette elő, s majd abból próbált föltápaszkodni – a holokauszt köré kristályosodott ki. Ez a számunk ilyen történetekre koncentrálnak – s mert a túlélők fogyásával egyre kevesebb van/lesz belőlük, ezek egyre becsesebbek előttünk.

Valahányszor föl-fölhorgadó kérdés mindkét oldalról (azaz a holokauszt „sötét lyukából” kikapaszkodni vágyó zsidók és nem zsidók részéről), hogy nem túlzás-e ez? Nem kellene ezt az emlékfölbuzgást egyszer elrekeszteni? Nem lehetetleníti el ez a folyam – a jelen lehetőségeit? A múlt, amelynek sebei csak újabb és újabb sebeket tépnek és gennyeznek fel? Amelynek újrajátszása pótolná a jövő szebb partjai felé evezést?

Az emlék, az emlékezés nem cselekvés, szellemi és – jó esetben – a kultúrában, a tudatban feloldódó jelenség. S épp a jelenünk múltat újrajátszó eseményei és díszletei bizonyítják azt, hogy emlék-, és ebből kifolyólag tudati és kulturális hiányosságokban szenvedünk. Azaz: a szellem nem végezte el, mint minden egészséges közösség, a családtól a népig, az önmagát fenntartó munkáját, a maga emlékeinek felszabadító elmesélését, s majd azok szembesítő, más emlékekkel összehasonlító vitáját, recepcióját, kanonizálását vagy mítoszképzését. Mindez megtört, megszakadt a reformkornál, a '48–49-es szabadságharcnál – az utolsóval, amely jobbítóan át tudta hatni a magyar köztudatot és kultúrát –, persze már '67 megosztó árnyai tükrében. S mennyivel nehezebb ugyanez a folyamat 1918–19 és 1938–45 emlékeivel, és mindazzal, ami napjainkig ebből következett... Nekünk azonban – bármilyen kis szűk körben, bármeddig, amíg létezni adatik – ez a dolgunk.

TARTALOMJEGYZÉK CONTENTS

- 2 Itámár Jáoz-Keszt: Szobor a város előtt (*vers*)
Itamar Jaoz-Keszt: Statue in Front of the City (*poem*)
- 3 Forgács Zsuzsa Bruria: Egy űrhajósnő vallomása Istennek (*regényrészlet*)
Zsuzsa Bruria Forgács: A Woman Astronaut's Confession to God (*novel fragment*)
- 10 Louise O. Vasvári: Annak átka, ha valaki művelt, zsidó és nő: holokauszt-túlélő orvosnők életírása (*tanulmány*)
Louise O. Vasvári: The Curse of Being Educated, Jewish and Female: The Memoirs of Women Physicians, Who Survived the Holocaust (*study*)
- 34 Hárs György Péter: Elveszett felvonás; Lassan vissza; Kalapom Milne fejére; Négysorok; Kerengő; Szélcsend; Retro; Orpheusz könnyű nyári álma (*versek*)
György Péter Hárs: The Lost Act of the Play; Slowly Backward; My Hat for the Use of Milne; Four Lines of a Cloister; Calm; Retro; Light Summer Dream of Orpheus (*poems*)
- 39 Bak János: Tizenkét lipótvárosi berzsenyista családja (*emlékek, emlékezések*)
János Bak: Boys from the class of '47 of a Budapest Grammar School (*memories and reminiscences*)
- 82 Gécz János: Isten arca (*esszé*)
János Gécz: God's Face (*essay*)
- 86 Hárs György Péter: Tavasz előtt (*vers*)
György Péter Hárs: Before Spring (*poem*)
- 87 Yair Lapid: Síron túli emlékeim (Tomi Lapid élete)
Yair Lapid: Memories after My Death (Life of Tomi Lapid)
- 107 Huszár Ágnes: Világunk: Bambiland (*esszé*)
Ágnes Huszár: Our World: Bambiland (*essay*)
- 112 Zórándy Sára – Sipos Dániel: Családi kép
Sára Zórándy – Dániel Sipos: Family Picture
- 118 Figyelő
Observer